

SOT DE BALÀ I PUIG DE LA FORÇA

Osona

De la Riba a Tavertet pel Sot de Balà i retorn pel Puig de la Força

Distància	12,1 km
Desnivell acumulat	820 m
Nivell de dificultat	moderat
Data	22 de desembre 2012
Cartografia	Editorial Piolet. El Collsacabra (1:25.000)

Ruta pel feréstec Sot de Balà, el Pla del Castell i el Puig de la Força a garbí (SW) de Tavertet. Els cingles del Collsacabra (o Cabrerès), entre Sau i El Far, mereixen moltes visites. I aquests no son pas una excepció perquè la contrada amb impressionants cingleres, balmes i vegetació densa i variada, no deixa indiferent al visitant.

Bona part transita pel fil de l'estimball o per lleixes a mitja cinglera, entre dues formacions ben diferenciades de roques sedimentàries. Te diversos passos exposats on una caiguda pot resultar fatal. Totalment desaconsellable per a persones amb vertigen o fòbia a les alçades i per a tothom en cas de pluja o terreny mullat. El camí, en general fressat, te trams perdedors: be perquè hi concorren altres corriols, resulta poc evident, mal senyalitzat o envaït per la malesa. Per això el mapa és imprescindible. Tingueu en compte que la cobertura de GPS a les cingleres sovint resulta nul·la i pot induir a l'error. (1) La senyalització actual correspon a un antic camí equipat que recorria bona part dels cingles. Si sou gent avesada a trescar, tots aquests advertiments no seran obstacle per visitar una contrada que us deixarà gratament impressionats.

(1) Per aquest motiu les lectures d'alçada dels punts d'aquest track poden diferir sensiblement de la realitat. La seva posició però, s'ha corregit manualment sobre mapa topogràfic de l'ICC (1:5000)

Aparcament prop del Club Nàutic (425m)

Per la N-141d que mena a l'embassament de Sau, creuem la presa fins a la Riba i el Club Nàutic. Seguim per pista vers ponent, uns centenars de metres, fins a una àmplia zona d'aparcament vora el pantà.

Prenem una pista que, per la riba de l'embassament, marxa vers el NW. Tot just començar cruïlla en Y on rebutgem el ramal de la dreta per on retornarem.

Revoltem en el sentit de les busques del rellotge el Puig de la Força, alterós a la dreta del camí, endinsant-nos pel marge esquerre del Sot de Balà. Deixem a mà dreta un corriol, senyalitzat quasi imperceptiblement en una pedra amb pintura vermella. Aquest camí marxa durant una estona paral·lel al nostre però a més alçària i, enfilant-se per l'obaga, més endavant esdevé pista que mena fins al peus del cingle de la Miradora on es bifurca.

Poc més enllà, quan la nostra pista s'acaba, continuem per un corriol ben fressat que va guanyant alçària progressivament, separant-se de la riba, entremig d'una densa vegetació d'alzines, roure i boix fins abastar una torrentera.

Un camí poc definit s'enfila a mà dreta per anar a buscar aquell que hem rebutjat abans i que passa pocs metres sobre nostre. Però nosaltres fem un gir de 90° a l'esquerra, en fort pendent, torrentera avall. Camí poc fressat amb alguna fita de tan en quan. Travessem la llera del sot entre els desguassos de les rieres del Noguer i de Balà. Ens cal localitzar un corriol ben fressat i fitat que s'enfila vers el NE en fort pendent.

Llera del sot de Balà (425m)

Entre alzines i pineda un corriol ben fressat i fitat s'enfila vers el NE, en fort pendent amorosit per llaçades, fins als peus del Morro de l'Abella. En una codina fa un gir a l'esquerra, vers el N, enfilant-se pel Baixant de l'Abella fins abastar-ne un

altre de transversal que prenem a mà esquerra. Senyals de pintura grocs. Continuem enfilant-nos per un grau. Deixem un corriol a mà esquerra (senyals de pintura) que ens menaria al peu de l'espadat i ja dalt la carena, rebutgem un ramal a mà dreta que mena al Pla de la Perereda per seguir a l'esquerra per sobre l'estret i pedregós l'om del Morro de l'Abella.

Morro de l'Abella (670m)

Impressionant i estret esperó que sobresurt de la cinglera, amb una timba considerable per totes bandes excepte pel N. Magnífiques vistes sobre el Sot i cingle de Balà, el de Santa Cília, l'embassament de Sau, el Puig de la Força, però especialment sobre el Salt de Tirabous i la riera del Noguer. Al fil més meridional del cingle hi veurem uns parabolts on acaben un parell de vies d'escalada. Retornem sobre els nostres passos baixant fins a la cruïlla on a la pujada hem enllaçat amb el camí transversal per seguir-lo a l'esquerra vers l'E.

Camí dels cingles (610m)

Un corriol ben fressat i senyalitzat amb punts de pintura grocs, recorre tota la lleixa oberta entre les dues formacions de roques sedimentàries ben diferenciades.

Blanquinosa i calcària a sobre, vermellosa i argilosa a la base.

Som al cingle anomenat de la Perereda. Seguim el camí horitzontal, amb pocs desnivells, sovint enbalmat, vers l'E. Aviat criden la nostra atenció un parell de grans cavitats que foraden la cinglera. A la primera hi ha crescut una olivera. L'altre, aparentment més profunda, és protegida amb una reixa. És la cova de les Pixerelles. Prospeccions arqueològiques han determinat que va ésser habitada entre el Neolític i el Baix Imperi Romà.

Anem trobant esplugues amb evidències d'haver estat utilitzades (parets de pedra seca, alguna pica,...). A les Balmes del Colom hi ha un paradolmen que passa desapercebut als visitants pel desconeixement d'aquestes estructures megalítiques. Més enllà un altre esperó sobresurt de la cinglera: els Escalars de les Baumes que dona pas al cingle del mateix nom. Per la canal que les separa (molt costeruda) és possible abandonar la cinglera vers la carretera BV-5207. És a partir d'aquest punt on cal prendre més precaucions amb algun pas compromès.

Després, quan la lleixa s'aprima considerablement, ens cal davallar per un parell d'escalas metàl·liques per continuar per una lleixa a cota inferior. Sòlidament ancorades a la roca, no ofereixen cap altre problema que llur verticalitat. Aquest punt marca un gir en el perfil del cingle. Si fins ara s'orientava a migdia, a partir d'aquí ho fa vers xaloc. Pel això el camí ens mena vers el NE.

Quan abastem un altre dels passos delicats, el Morral Gros (que podem esquivar per un camí un metres per sota), ja podem albirar el Salt del Molí-bernat, on la riera s'escola per sobre d'una gran balma.

Ens anem entaforant cap al Racó de la Cleda, una clotada cada cop més pregona i de densa vegetació. Remuntem uns metres i abastem una cruïlla. Per l'esquerra un grau ens menaria al camí vell de Tavertet a l'Esquirol i a la carretera. Nosaltres prenem el ramal que baixa per la dreta (Baixant de la Cleda), fins a la vista del Molí-bernat.

Molí-bernat (723m).

No cal pujar-hi si no volem. Sense coberta, conserva dretes les parets i dues rodes o moles de molí. Per darrere, a sobre, hi ha la bassa que l'alimentava i una caseta per al bombeig d'aigua. Pel costat s'enfila un camí de bast esglaonat i empedrat que mena al camí Vell entre Tavertet i la Plana de Vic per l'Esquirol i al Pont Vell que travessa la riera.

Prenem un camí esglaonat protegit per una rústica barana que ens baixa fins a la Balma de los Corts. És gran i el camí la travessa de cap a cap, per darrere i per sota el salt de Molí-bernat, al cap més septentrional del Sot de Balà.

A l'altre costat un camí ben fressat i esporgat s'enfila, amb alguna llaçada, vers el SE als peus del cingle de la Fontanella fins al baixant de les Tunes. Continuem en la

mateixa direcció i anem a passar per sota el camp de futbol fins a una explanada a l'extrem més meridional del nucli urbà de Tavertet, on fem un gir de 90° i marxem vers el S per una pista fins al proper Coll de Malla.

Coll de Malla (856m)

Al coll hi arriba el GR 2 que s'hi enfila des de la Riba pel grau o Baixant de les Gotes, superant el cingle Moltorer. Podríem escurçar l'itinerari (no en distància però si en temps), baixant per aquest punt.

Continuem uns metres per la pista que mena al Pla del Castell i l'abandonem aviat marxant a l'esquerra fins a trobar el fil del cingle del Pla de Dalt que seguim vers el SW. No hi ha camí perfectament definit, indicis de corriol com a molt, però la bosquina és franca i permet el pas còmode, quan més propers a la cinglera millor per poder gaudir del paisatge, amb un considerable estímul als nostres peus.

Vers el NE albirem com s'allargassa la cinglera fins a la punta del Far. Vers migdia la Riba amb la presa de l'embassament de Sau i la cua del de Susqueda, tancant l'horitzó el massís del Montseny.

El Pla del Castell és un gran tossal envoltat de cingleres per totes bandes i obert als quatre punts cardinals, per això mentre caminem ens permet també albirar fins als Rasos de Peguera, el Pedraforca, el Cadí vers ponent o, més propers, Serra de Curull i Puigsacalm vers el nord.

Sempre ran de cingle atenyem de nou la pista, que hem abandonat al coll de Malla, vora el mas i el turó del Castell. Aquí un corriol baixa a mà esquerra (rètols indicadors) pel grau i canal homònims. Un altre punt per on podem escurçar la nostra ruta.

Grau o Baixant del Castell (810m)

Prenem la pista i marxem vers el S, sempre propers el cingle. Després d'un gir de 90° virem a W. Al costat del camí una sòlida taula d'orientació amb els relleus de migdia perfilats sobre planxa de ferro ens assenyala els punts geogràfics més interessants en aquella direcció.

Un nou rètol ens indica el camí del Castell i el Puig de la Força. Abandonem la pista baixant per un grau esglaonat cap a una lleixa que, encara vers l'W, passant per sota la llarga Balma del Castell ens acosta al collet entre el tossal del Pla del Castell i el Puig de la Força.

Collet del Puig de la Força (695m)

Rètol indicador. Son ben visibles les restes d'uns murs arrapades a l'espadat i mig cobertes per la vegetació. També hi ha indicis d'un fossat. S'atribueixen al Castell Cornil del que se'n té constància documental d'ençà el s. X. El Puig de la Força és, com el Morro de l'Abella, un esperó separat de la cinglera, envoltat d'una considerable timba per totes bandes, excepte pel collet. Però de major superfície que aquell. Per un corriol podem enfilar-nos sense dificultat al seu cim i gaudir d'una perspectiva superbà sobre l'embassament de Sau.

També podem circumval·lar-lo, retornant al collet, per un altre corriol que segueix una lleixa a mitja alçada de la cinglera, ajudats en algun punt delicat per un passamà de cadena. Tal com adverteix el rètol, cal transitar-hi amb molta cura car és el tram més exposat de la ruta.

Un corriol ben fressat però trencacames, baixa decididament des del collet revoltat el Puig de la Força en sentit contrari a les busques fins a atènyer una pista de desemboscar que prenem a mà esquerra i que ens retorna planerament al punt d'inici.

Toni Planas